

Meddelandet om den inre marknaden

2018/19:FPM20

Utrikesdepartementet

2018-12-20

Dokumentbeteckning

COM(2018) 772

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET. Den inre marknaden i en värld som förändras. En
unik tillgång som kräver ett nytt politiskt åtagande.

Sammanfattning

Kommissionens meddelande innehåller en lägesrapport när det gäller genomförande, tillämpning och efterlevnad för den inre marknaden med utgångspunkt i Inre marknadsstrategin för varor och tjänster (SMS), Digitala inre marknadsstrategin (DSM), bankunionen (BU) och Kapitalmarknadsunionen (CMU). Meddelandet visar på mervärdet som EU:s inre marknad har haft för hela Europas tillväxt och välfärd de senaste 25 åren. Meddelandet visar även på kvarstående oproportionerliga hinder och olika faktorer som hindrar en fortsatt integrering på den inre marknaden. Dessutom identifieras outnyttjad potential som kan öka den gränsöverskridande handeln och göra Europa mer attraktivt för företag och investeringar.

Regeringen anser att meddelandet utgör en viktig grund för kommissionens fortsatta arbete med att utveckla den inre marknaden. Den inre marknaden spelar en betydande roll för Sveriges ekonomi med ökad handel, jobb och tillväxt. Sverige har mycket att vinna på en välfungerande inre marknad som bidrar till stärkt konkurrenskraft och hållbar tillväxt. Därför är det viktigt att fortsätta att undanröja kvarstående oproportionerliga hinder och därmed ge företag förutsättningar att kunna växa och konkurrera, såväl inom EU som globalt.

1.1 Ärendets bakgrund

I slutsatserna från Europeiska rådet den 22 mars 2018 betonades vikten av att de lagförslag som aviserats i strategierna förhandlas klart. Vidare måste EU fortsätta att arbeta för en framtidssäker och rättvis inre marknad som är anpassad till den digitala tidsåldern och som utgör en drivkraft för konkurrenskraft, innovation och hållbarhet. Europeiska rådet uppdrog åt kommissionen att ta fram en lägesrapport om genomförandet, tillämpningen och efterlevnaden av gällande lagstiftning samt att lämna en bedömning av de återstående hindren och möjligheterna till en fullt fungerande inre marknad. Kommissionens meddelande presenterades den 22 november 2018.

1.2 Förslagets innehåll

Syftet med meddelandet är att beskriva läget på den inre marknaden. Meddelandet innehåller en bedömning av kvarstående hinder samt den outnyttjade potential som finns att ytterligare öka den gränsöverskridande handeln inom unionen. Meddelandet visar på det stora mervärdet av EU:s inre marknad. Det gemensamma regelverket och principen om ömsesidigt erkännande har bl.a. inneburit att hinder kopplade till nationella regler tagits bort för över 80 procent av unionens industrivaror. Kommissionen uppskattar att de ekonomiska fördelarna med den inre marknaden motsvarar omkring 8,5 procent av unionens BNP.

Kommissionen har under de senaste fyra åren lagt fram ambitiösa åtgärder i syfte att ytterligare fördjupa den inre marknaden och göra den mer rättvis, nämligen strategin för den inre marknaden, kapitalmarknadsunionen och strategin för den digitala inre marknaden. Flera av förslagen i dessa strategier har redan antagits. Samtidigt konstateras att 44 av de 67 förslag ännu inte kunna antas av Europaparlamentet och rådet.

Kommissionen efterlyser därför en tydligare politisk vilja från medlemsstaternas sida att gå vidare med den inre marknadens fördjupning, i ett läge då globalisering och teknikutveckling bidrar till en allt större osäkerhet kring vad som ska regleras samt när och hur reglering bör ske.

Genomförande och efterlevnad på unionsnivå

Under de senaste 20 åren har stora framsteg gjorts med att införliva de direktiv som reglerar den inre marknaden. Kommissionen konstaterar samtidigt att överimplementering förekommer, det vill säga att medlemsstaterna ställer högre krav än vad unionsreglerna kräver. Detta menar kommissionen riskerar att leda till oproportionerliga bördor för enskilda och företag. I meddelandet tar kommissionen också upp sin vilja att

förbättra efterlevnaden samt att prioritera frågor som får stora konsekvenser för den inre marknaden.

2018/19:FPM20

Kommissionen menar vidare att en ökad EU-integration kräver mer politiskt mod och beslutsamhet i dag än för 25 år sedan och betonar vikten av ett förnyat åtagande för den inre marknaden.

Möjligheter i den europeiska dataekonomin

I meddelandet framhålls potentialen i den europeiska dataekonomin och dess betydelse för den inre marknads utveckling. Kommissionen betonar vidare den digitala teknikens möjligheter att öka produktiviteten, bl.a. genom digitala plattformar som möjliggör för företag att nå kunder inom hela unionen.

Dataskyddsförordningen nämns som ett viktigt verktyg för att säkerställa att den digitala ekonomin baseras på tillit, tillgängliga data och god kapacitet/infrastruktur. Även förslaget till dataskyddsförordning om e-integritet pekas ut som ett viktigt komplement till den allmänna dataskyddsförordningen. Ett sätt att främja dataekonomin, såväl som utveckling av artificiell intelligens, är utbyggnaden av 5G. Utbyggnaden av 5G kommer att bidra till ökad utveckling av fasta och mobila nät med hög kapacitet.

Kommissionen framhåller också antagandet av förordningen om en ram för det fria flödet av andra data än personuppgifter som ett viktigt steg i att förenkla gränsöverskridande transaktioner för företag.

Kvarstående hinder på den inre marknaden

Varuhandeln

Den centrala utmaningen vad gäller varuhandeln på den inre marknaden är att skapa en enhetlig tillsyn samt implementering av gemensamma regler. Varuhandeln som sker på grundval av principen om ömsesidigt erkännande är fortfarande mindre än den handel som sker med harmoniserade unionsregler (35 procent jämfört med 55 procent av den inhemska konsumtionen). Kommissionen påtalar även vikten av fortsatta reformer i syfte att förbättra den inre marknads funktion gällande tillverkade produkter. Detta kan generera 183 miljarder euro per år enligt en studie gjord av Europaparlamentet.¹

Kommissionen beskriver vidare att harmoniserade regler om livsmedelsinformation har lett till ökad rörlighet och tillgänglighet av livsmedel på den inre marknaden.

¹ Mapping the cost of Non-Europe, 2014-2019, European Parliamentary Research Study
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603239/EPRS_STU\(2017\)603239_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603239/EPRS_STU(2017)603239_EN.pdf)

Vidare lyfts standardisering fram som ett viktigt verktyg i det fortsatta utvecklandet av den inre marknaden. Kommissionen hänvisar till mål i EU-domstolen på byggområdet som betraktar harmoniserade standarder som en del av EU-rätten. Med utgångspunkt i detta ställningstagande aviserar kommissionen initiativ för att effektivisera styrningen av framtagandet av nya standarder.

Tjänsthandeln

I avsnittet som berör tjänster betonar kommissionen att EU är en tjänstekonomi (70 procent av unionens bruttonationalprodukt), men att den gränsöverskridande handeln främst sker med varor. Bara 20 procent av tjänsterna levereras över gränserna. Detta motsvarar endast 5 procent av unionens bruttonationalprodukt. Trots att tjänsthandeln är viktig för EU består således den gränsöverskridande handel till största delen av handel med varor. Dessutom kvarstår en rad hinder och utmaningar för en väl fungerande inre marknad för tjänster, så som nationella krav.

Meddelandet lyfter fram att ytterligare reformer för att förbättra den inre marknadens funktion skulle kunna leda till stor ekonomisk vinning. De största ekonomiska fördelarna skulle följa av ytterligare förbättring inom tjänsteområdet. Tjänster är ett av de områden där klyftan mellan retoriken om vikten av den inre marknadens integration och förverkligandet av de nödvändiga åtgärderna, är tydligast.

Vikten av tjänster inom tillverkningsindustrin lyfts fram i meddelandet då tjänster har blivit allt mer integrerade inom industrins olika processer (s.k. tjänstefiering). Framförallt betonas att företagstjänster blir viktigare för industrin. Hinder som påverkar detaljhandelssektorn pekas ut som särskilt bekymmersamma då de kan innebära en risk för negativa spridningseffekter på andra delar av ekonomin, och framförallt i tidigare led i tillverkningskedjan.

Kommissionen beskriver direktivet om proportionalitetsprövning vid yrkesreglering och direktivet om ett anmälningsförfarande för tjänster som två förslag i syfte att komma till rätta med problemen inom tjänstesektorn. Ett moderniserat anmälningsförfarande bidrar till att stärka den fria rörligheten för tjänster genom att förhindra att medlemsstaterna anta handelshindrande regler som inte är tillåtna enligt unionslagstiftningen. Kommissionen understryker att det sistnämnda direktivet, som fortfarande förhandlas, utgör ett exempel på där önskan att utveckla den inre marknaden inte fullt ut står i proportion till den politiska viljan att anta de åtgärder som kommissionen förslår och som behövs.

Digitaliseringen

Kommissionen påtalar vidare den digitala teknikens potential att öka produktiviteten. Vad gäller den digitala inre marknaden är kommissionens utgångspunkt att den inte längre ska ses som ett fristående område, utan som en integrerad del av den inre marknaden.

Meddelandet lyfter också fram att delningsekonomin skapar stora möjligheter för såväl företag som enskilda. Här pekar kommissionen bl.a. på vikten av att medlemsstater undviker reglering som inte är samordnad. Den digitala omställningen gör det möjligt att minska den administrativa bördan för företag. Ett annat sätt att minska den administrativa bördan är att göra det lättare för enskilda och företag att få information om vilka rättigheter de har på den inre marknaden. Detta underlättas numera av den nyligen antagna förordningen om inrättandet av en gemensam digital ingång.

Integrerade kapitalmarknader och en fullt utvecklad bankunion

Kommissionen konstaterar att den potential som finns i fullt integrerade kapitalmarknader och en fullt utvecklad bankunion inte utnyttjas i dag. Samtidigt är diversifiering av finansieringskällorna för företagen i unionen en prioritering inom ramen för kapitalmarknadsunionen. Syftet är att öka stabiliteten i det finansiella systemet. Därför har kommissionen lagt fram förslag för att locka nya investerare, öka bankernas utlåningskapacitet samt undanröja hinder för gränsöverskridande investeringar. Därutöver understryks vikten av ett högt investerarskydd. Kommissionen understryker också vikten av upprättandet av en gemensam europeisk pensionsprodukt och att medlemsstaterna bör tillse att skilda skatteregler och komplexa strukturer inte hindrar den framtida användningen av en sådan.² Ett nytt förslag till ett europeiskt insättningsgarantisystem i syfte att ge samma skyddsnivå för insättare i hela euroområdet har också lagts fram.³

Inre marknaden för energi

Energiunionen syftar bland annat till att handel med energi ska ske alltmer fritt över gränserna och att konkurrensen bland marknadens aktörer ökar. Genom det nya lagstiftningspaketet för den inre marknaden för energi förstärks energiunionen och ger ökad möjlighet för konsumenterna att bli mer aktiva på marknaden. I meddelandet påtalas vikten av investeringar i infrastruktur och borttagandet av onödiga hinder för att marknadens aktörer ska kunna agera på en väl fungerande marknad och för att uppnå målen för mindre koldioxidutsläpp. Därför har kommissionen lagt fram förslag som ska syfta till att konsumenter och företag fullt kan nyttja de fördelar som en effektiv inre

² COM (2017) 343.

³ COM (2015) 586.

marknad medför. Detta var också bakgrunden till att kommissionen i november 2016 presenterade förslag på elmarknadsområdet, som syftar till att konsumenter och företag fullt ut ska kunna nyttja de fördelar som en effektiv inre marknad medför.

Slutsats och uppmaningar

Kommissionen konstaterar att den inre marknaden inte bör ses som ett mål i sig, utan som ett redskap i syfte att säkerställa en konkurrenskraftig ekonomi och stabil välfärd i unionen. Med anledning av detta uppmanar kommissionen europeiska rådet

- att säkerställa att rådet arbetar snabbt tillsammans med Europaparlamentet för att senast i slutet av mars 2019 anta de lagförslag som aviserats inom ramen för SMS, DSM, CMU och BU som anges i bilaga I samt andra initiativ som tas upp i detta meddelande, inklusive den sociala dimensionen, konsumentskydd samt energi och transport,
- att säkerställa att nationella, regionala och lokala aktörer, med stöd av kommissionen, ökar sina ansträngningar att införliva, tillämpa och säkerställa efterlevnaden av all lagstiftning om den inre marknaden och samtidigt undvika överreglering,
- att göra ett nytt åtagande gentemot enskilda medborgare och företag att främja ett fortsatt politiskt och offentligt stöd för den inre marknaden, särskilt i samband med valet till Europaparlamentet, och

att med utgångspunkt i detta meddelande föra en fördjupad diskussion mellan EU:s ledare om den inre marknaden i alla dess dimensioner i syfte att fastställa gemensamma prioriteringar för åtgärder och lämpliga mekanismer.

1.3 Gällande svenska regler och förslagetets effekt på dessa

Eftersom meddelandet inte är en lagstiftningsakt är rubriken inte tillämplig.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inte tillämpligt.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

EU:s inre marknad är en av vår tids största framgångar. Tack vare den är den svenska ekonomin mer global och sammankopplad, inte bara med EU-länderna utan med hela världsekonomin. Detta innebär ett stort mervärde för

svenska arbetstagare, företag, studenter och konsumenter, som varje dag kan dra fördelar av den fria rörligheten. Med den inre marknaden som bas har Sverige lyckats få många företag att bli globala spelare inom flera branscher.

Handelshinder och andra begränsningar påverkar dock fortfarande den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och människor negativt. Regeringen ser därför kommissionens meddelande som en bra grund för fortsatt analys av kvarstående otillåtna hinder och konkreta förbättringsåtgärder för en ökad konkurrenskraft såväl inom EU som globalt.

För Sverige är det viktigt att effektivisera tjänstemarknaden och skapa en bättre fungerande inre marknad för varor och tjänster. En central del av inre marknadsarbetet är en fortsatt anpassning till den digitala ekonomin. En förutsättning för en digital inre marknad är att hela EU digitaliseras så att digitala klyftor, både mellan länder och inom länder, motverkas. På så sätt blir den digitala inre marknaden till nytta för företag och konsumenter i hela Europa. Regeringen har välkomnat kommissionens arbete och var en av de medlemsstater som i april 2018 undertecknade en deklaration om samarbete kring AI. Regeringen har därefter antagit en nationell inriktning för AI. Målsättningen är att Sverige ska vara ledande i att ta tillvara möjligheterna som användning av AI kan medföra, i syfte att stärka både den svenska välfärden och den svenska konkurrenskraften.

Regeringen vill betona vikten av en effektiv konkurrens och en effektiv konkurrenstillsyn för den inre marknads funktion. EU:s konkurrensregler är ett av de utmärkande inslagen på den inre marknaden. Om konkurrensen snedvrids kan den inre marknaden inte nå sin fulla potential och inte skapa de rätta förutsättningarna för hållbar ekonomisk tillväxt. En väl fungerande inre marknad förutsätter därmed en effektiv konkurrenstillsyn. För att säkerställa en effektiv konkurrenstillsyn i alla medlemsstater har kommissionen lagt fram ett förslag till ett nytt direktiv om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Det nya direktivet antogs den 4 december 2018.⁴

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2018/19:FPM20

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rubriken är inte tillämplig eftersom meddelandet inte är en lagstiftningsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Rubriken är inte tillämplig eftersom meddelandet inte är en lagstiftningsakt

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck / termer